

یادداشت

اقتصاد ایران از لنز جهانی

محمد ربیع زاده

کارشناس پولی و بانکی

صندوق بین المللی پول به عنوان یکی از نهادهای اصلی نظام مالی بین المللی، علاوه بر پیگیری مأموریت هایی همچون کمک به ثبات اقتصاد جهانی، مقابله با بحران های مالی و حمایت از کشورهای درگیر مشکلات اقتصادی، باید در ارزیابی وضعیت اقتصادی اعضای خود، شرایط و ویژگی های خاص هر کشور را نیز مدنظر قرار دهد. در این چارچوب، ارزیابی اقتصاد ایران مستلزم توجه هم زمان به واقعیت های اقتصادی، محدودیت های ناشی از تحریم ها و شوک های ژئوپلیتیک است.

یکی از نکات مهم در این زمینه، ضرورت واقع بینی صندوق بین المللی پول در تحلیل اقتصاد ایران و پرهیز از ارزیابی هایی است که تحت تأثیر فشارهای بیرونی قرار می گیرند. محدودیت های صادرات نفت، اختلال در تجارت خارجی، شرایط ناشی از جنگ و تأثیر این عوامل بر سرمایه گذاری و رشد اقتصادی، بخشی از واقعیت های اقتصاد ایران هستند که باید در تحلیل ها و پیش بینی های بین المللی مورد توجه قرار گیرند. با این حال، ارزیابی دقیق اقتصاد هر کشور تنها به شناخت محدودیت های بیرونی وابسته نیست؛ بلکه کیفیت داده ها و اطلاعات اقتصادی، میزان شفافیت نهادهای و امکان دسترسی به آمارهای قابل اتکا نیز در این فرایند نقش تعیین کننده ای دارند. صندوق بین المللی پول برای تحلیل وضعیت اقتصادی کشورها به داده ها و اطلاعات معتبر نیاز دارد و هرچه این اطلاعات دقیق تر، جامع تر و شفاف تر باشند، امکان ارائه تصویری واقع بینانه تر از شرایط اقتصادی فراهم می شود.

در این میان، شفافیت نهادهای اقتصادی داخلی اهمیت ویژه ای دارد. برای نمونه، صندوق توسعه ملی به عنوان یکی از نهادهای مهم مدیریت منابع حاصل از صادرات نفت، باید اطلاعات روشن و قابل ارزیابی درباره عملکرد مالی، بازدهی سرمایه گذاری ها و نحوه مدیریت دارایی های خود در اختیار افکار عمومی قرار دهد. انتشار منظم و قابل مقایسه این اطلاعات، علاوه بر تقویت نظارت عمومی، امکان ارزیابی بهتر عملکرد نهادهای اقتصادی را نیز فراهم می کند.

اهمیت این موضوع زمانی بیشتر مشخص می شود که به ضرورت ارزیابی بلندمدت نحوه مدیریت منابع ملی توجه کنیم. جامعه باید بتواند با اتکا به اطلاعات شفاف، عملکرد سرمایه گذاری منابع نفتی و نتایج تصمیم های اتخاذ شده در این حوزه را بررسی کند. مقایسه بازدهی سرمایه گذاری ها در دوره های مختلف و انتشار گزارش های روشن درباره نتایج آن ها، می تواند به ارتقای پاسخ گویی و بهبود تصمیم گیری اقتصادی کمک کند. از سوی دیگر، اقتصاد جهانی با تحولات تازه ای همچون گسترش هوش مصنوعی، تغییر الگوهای سرمایه گذاری و افزایش اهمیت فناوری های نوین مواجه است. در چنین شرایطی، برخورداری از اطلاعات دقیق درباره سهم سرمایه گذاری در فناوری های جدید، آثار آن بر تولید ملی و جایگاه کشورها در این تحولات، برای سیاست گذاری اقتصادی ضروری است. اقتصاد ایران نیز برای ارزیابی ظرفیت های رشد خود باید بتواند تصویری روشن از وضعیت سرمایه گذاری، بهره وری و میزان مشارکت در این روندهای جهانی ارائه دهد.

ادامه در صفحه ۴

تازه های اقتصادی اثر انضباط پولی بر سطح عمومی قیمت ها را تحلیل کرد

گام نقدینگی به سوی مهار تورم

کارت گردشگران با ارز توافقی شارژ می شود

بانک مرکزی با اصلاح دستورالعمل فروش کارت ربالی گردشگری، نرخ روز توافقی میان بانک یا صرافی و گردشگر خارجی را مبنای خرید ارز و شارژ این کارت ها قرار داد. بر اساس مقررات جدید، تمامی صرافی های دارای مجوز معتبر بانک مرکزی نیز می توانند در این طرح مشارکت کنند و کارت گردشگری را با دریافت ارز از اتباع خارجی، تا سقف معادل ربالی ۵ هزار یورو شارژ کنند.

وارش: درباره نرخ بهره پیش داوری نمی کنم

کاوین وارش، رئیس فدرال رزرو آمریکا، در اجلاس سالانه صندوق بین المللی پول و گروه بانک جهانی در بانکوک، از اعلام هرگونه پیش بینی درباره مسیر آینده نرخ بهره خودداری کرد؛ موضعی که در شرایط تداوم فشارهای تورمی و افزایش نگرانی ها درباره هزینه های استقرار، توجه بازارهای مالی را به خود جلب کرده است.

استراحت بورس پس از رکوردشکنی

افت ۱.۹۱ درصدی شاخص کل در نخستین روز معاملاتی هفته، در حالی رقم خورد که کارشناسان با استناد به نسبت های ارزش گذاری و ارزش دلاری بازار، همچنان ظرفیت رشد بورس را قابل توجه ارزیابی می کنند. بازار سرمایه در نخستین روز معاملاتی هفته با افت شاخص ها مواجه شد؛ به طوری که شاخص کل بورس ۱.۹۱ درصد کاهش یافت.

سهم کارمندان از مالیات چقدر است؟

جدول عملکرد سازمان امور مالیاتی حاکی از آن است که در نیمه نخست امسال درآمدهای مالیاتی دولت از هزار همت عبور کرده است. آمارهای منتشر شده از سوی سازمان امور مالیاتی نشان می‌دهد در ۶ ماهه نخست سال جاری دولت از محل مالیات‌های مستقیم، کالاها و خدمات بیش از یک هزار و ۷۶ همت درآمد مالیاتی داشته باشد. در زیر گروه مالیات بر درآمدها نیز مالیات دریافتی از محل حقوق کارکنان بخش‌های عمومی و دولتی ۳۲.۷ همت و کارکنان بخش خصوصی ۷۸.۲ همت بوده است؛ مشاغل نیز ۳۴.۳ همت مالیات داده‌اند. مالیات از محل املاک و مستغلات به ۱۱.۷ همت رسیده است. درآمد امسال دولت از مالیات بر خانه‌های لوکس ۱۶۲ میلیارد تومان، خودروهای لوکس ۸۳۶ میلیارد تومان و خانه‌های خالی تنها ۱۶ میلیارد تومان بوده است.

گزارش خبری

کارت گردشگران با ارز توافقی شارژ می‌شود

بانک مرکزی با اصلاح دستورالعمل فروش کارت ریالی گردشگری، نرخ روز توافقی میان بانک یا صرافی و گردشگر خارجی را مبنای خرید ارز و شارژ این کارت‌ها

قرار داد. بر اساس مقررات جدید، تمامی صرافی‌های دارای مجوز معتبر بانک مرکزی نیز می‌توانند در این طرح مشارکت کنند و کارت گردشگری را با دریافت ارز از اتباع خارجی، تا سقف معادل ریالی ۵ هزار یورو شارژ کنند. بر اساس مقررات جدید، هر گردشگر خارجی واجد شرایط می‌تواند حداکثر دو کارت با سقف شارژ معادل ریالی ۵ هزار یورو دریافت کند.

حمیدرضا آذرگون، مدیر اداره نظارت بر مبارزه با پولشویی بانکی، اعلام کرد دستورالعمل جدید در چهارمین جلسه کمیسیون مقررات و نظارت بانک مرکزی در سوم اردیبهشت ۱۴۰۵ تصویب و طی بخشنامه‌ای در هشتم تیرماه به شبکه بانکی و شرکت‌های صرافی ابلاغ شده است. یکی از مهم‌ترین تغییرات دستورالعمل جدید، تعیین نرخ خرید و فروش ارز بر اساس توافق روز معامله میان بانک یا صرافی و گردشگر خارجی است.

وی تصریح کرد: امکان شارژ کارت گردشگری صرفاً از محل خرید اسکناس یا حواله وارده ارزی «یورو» و دلار آمریکا» از شخص حقیقی خارجی غیرمقیم، از طریق بانک‌ها یا صرافی‌های مجاز و تا حداکثر معادل ریالی پنج هزار یورو یا معادل آن به دلار مجاز شده است. به هر شخص مشمول تا سقف دو عدد کارت ریالی گردشگری قابل تخصیص است و در صورت ابطال کارت‌های قبلی، صدور کارت جدید با رعایت سقف مزبور بلامانع است. همچنین در صورت مصرف ریال موجود در کارت معتبر، شارژ مجدد همان کارت تا سقف یادشده نزد همان بانک یا صرافی صادرکننده اولیه میسر است.

مدیر اداره نظارت بر مبارزه با پولشویی بانکی تأکید کرد: شارژ کارت گردشگری از طرق دیگر از جمله کارت به کارت به مقصد کارت گردشگری و هر روش و ابزار دیگر ممنوع است. در صورت مفقودی، مخدوش شدن یا فراموشی رمز عبور کارت، بانک پس از احراز هویت صاحب کارت موظف به صدور یا فعال‌سازی مجدد کارت در چهارچوب مقررات مربوط است.

بر اساس مقررات اصلاحی، تمامی شرکت‌های صرافی دارای مجوز معتبر از بانک مرکزی می‌توانند از طریق بانک عامل خود در طرح کارت گردشگری مشارکت کنند. این صرافی‌ها متناسب با نوع فعالیت و ضوابط تعیین‌شده، امکان دریافت کارت از بانک عامل و فروش آن به گردشگران واجد شرایط را خواهند داشت. پیش از این، مشارکت در این طرح به صرافی‌های وابسته به شبکه بانکی محدود بود. مطابق دستورالعمل جدید، شارژ کارت گردشگری فقط از محل خرید اسکناس یا حواله ارزی ورودی به شکل یورو یا دلار آمریکا از شخص خارجی غیرمقیم مجاز است. سقف شارژ این کارت‌ها معادل ریالی ۵ هزار یورو یا معادل آن به دلار تعیین شده و برای هر فرد واجد شرایط حداکثر دو کارت قابل تخصیص است. در صورت مصرف موجودی کارت، شارژ مجدد همان کارت نزد بانک یا صرافی صادرکننده اولیه، تا سقف مقرر امکان‌پذیر خواهد بود. با این حال، شارژ کارت از روش‌هایی مانند کارت‌به‌کارت یا سایر ابزارهای پرداخت ممنوع است. کارت ریالی گردشگری برای اتباع خارجی غیرمقیم بالای ۱۸ سال دارای مدارک معتبر ورود و اقامت صادر می‌شود. بانک‌ها و صرافی‌ها می‌توانند از طریق شعب، باجه‌های فرودگاهی و هتلی و سایر درگاه‌های مجاز حضوری یا غیرحضوری، خدمات مربوط به فروش کارت را ارائه دهند. این کارت پیش‌پرداخت امکان خرید، پرداخت قبض، انتقال وجه به کارت‌های دیگر، برداشت وجه نقد و دریافت صورت‌حساب را فراهم می‌کند. همچنین، در صورت احراز مالکیت سیم‌کارت و درخواست دارنده، امکان خرید غیرحضوری و مشاهده موجودی و صورت‌حساب از طریق پیامک یا همراه‌بانک قابل ارائه است.

شناسه دار شدن کارت‌های اضطراری سوخت

مدیر سامانه هوشمند سوخت شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران از برنامه‌ریزی برای گسترش طرح شناسه‌دار کردن تراکنش‌های کارت‌های اضطراری سوخت به سراسر کشور خبر داد و گفت: این طرح پس از تکمیل پوشش شهر تهران، در اولویت اجرا در دیگر مناطق کشور قرار می‌گیرد. عباس باصفا افزود: شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران مکلف شده است شرایطی را فراهم کند که ۹۵ درصد سوخت‌گیری‌ها از طریق کارت هوشمند سوخت شخصی و حداکثر پنج درصد از طریق کارت اضطراری جایگاه‌ها انجام شود. وی با بیان اینکه هم‌اکنون در ۱۰۰ جایگاه عرضه سوخت شهر تهران، دستگاه‌های جدیدی نصب و راه‌اندازی شده است که همه سوخت‌گیری با کارت اضطراری در آن‌ها از طریق طرح شناسه‌دار کردن انجام می‌شود.

پشت پرده پیامک‌های مالیاتی

پیامک مالیاتی به‌معنای بدهی نیست؛ مغایرت اطلاعات ثبت‌شده باید از سوی شهروندان اعلام شود

مالیات

دریافت پیامک مالیاتی لزوماً به معنای داشتن بدهی یا مشمولیت مالیاتی نیست؛ با این حال، حتی شهروندانی که فعالیت تجاری ندارند یا فاقد پرونده مالیاتی هستند، ممکن است به دلیل ثبت اطلاعات اقتصادی در سامانه‌های سازمان امور مالیاتی توسط مودیان مالیاتی، مخاطب این پیامک‌ها قرار بگیرند؛ موضوعی که بررسی دقیق اطلاعات و اعلام مغایرت‌های احتمالی را ضروری می‌کند.

محمد مختومی، کارشناس امور مالیاتی، با اشاره به ارسال پیامک‌هایی از سوی سازمان امور مالیاتی برای برخی شهروندان اظهار کرد: اخیراً پیامک‌هایی برای افرادی ارسال شده است که ممکن است مؤدی مالیاتی نباشند، فعالیت تجاری نداشته باشند و حتی فاقد پرونده مالیاتی باشند. این پیامک‌ها در چارچوب اجرای مواد ۹۷ و ۱۶۹ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم و با هدف تکمیل بانک اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی در راستای اجرای طرح جامع مالیاتی ارسال می‌شوند.

وی افزود: طرح جامع مالیاتی، یک راهبرد کلان و ساختاری است که با هدف تغییر نظام سنتی مالیاتی مبتنی بر اظهارنامه‌های خوداظهاری به نظامی داده‌محور، دیجیتال و مبتنی بر نظارت هوشمند طراحی شده است. هدف اصلی این طرح، افزایش شفافیت اقتصادی، کاهش شکاف مالیاتی، تحقق عدالت مالیاتی و ایجاد امکان نظارت دقیق‌تر بر فعالیت‌های اقتصادی است.

مختومی با توضیح مفهوم شکاف مالیاتی گفت: شکاف مالیاتی به فاصله میان میزان درآمد و فعالیت اقتصادی واقعی مؤدیان و با اطلاعات در اظهارنامه گفته می‌شود که آن‌ها در اظهارنامه‌های مالیاتی خود اعلام می‌کنند. سازمان امور مالیاتی تلاش می‌کند با گردآوری و تطبیق اطلاعات اقتصادی، این فاصله را کاهش دهد و از فرار مالیاتی جلوگیری کند.

این کارشناس ادامه داد: در چارچوب طرح جامع مالیاتی، اتصال و تبادل اطلاعات میان سامانه‌های مختلف، از جمله سامانه‌های بانکی، گمرکی، ثبت اسناد و املاک و پایانه‌های فروشگاه‌ها، اهمیت زیادی دارد. هدف این است که با تجمیع اطلاعات، تصویر جامع‌تری از وضعیت اقتصادی هر مؤدی به دست آید و فرآیند تشخیص مالیات از شیوه‌های سنتی و متکی بر ممیزی انسانی به سمت ممیزی دیجیتال و تحلیل هوشمند داده‌ها حرکت کند.

وی با اشاره به ابزارهای اجرایی این طرح اظهار کرد: سامانه مؤدیان و پایانه‌های فروشگاه‌های حمله ابزارهای مهم در نظام مالیاتی جدید هستند. همچنین، استفاده از اطلاعات اقتصادی و تحلیل هوشمند داده‌ها به سازمان امور مالیاتی کمک می‌کند تا وضعیت فعالیت‌های اقتصادی اشخاص را دقیق‌تر بررسی کند.

مختومی با اشاره به ماده ۹۷ قانون مالیات‌های مستقیم گفت: بر اساس این ماده، در صورتی که مؤدی اظهارنامه مالیاتی خود را مطابق مقررات و در مهلت مقرر ارائه کند، سازمان امور مالیاتی می‌تواند

تعیین تکلیف ۱۰۰ هزار درخواست مجوز

رئیس مرکز ملی پایش و بهبود محیط کسب‌وکار وزارت امور اقتصادی و دارایی از تعیین تکلیف بیش از ۱۰۰ هزار درخواست مجوز کسب و کار دارای تأخیر در درگاه ملی مجوزهای کشور خبر داد و تأکید کرد: روند صدور خودکار مجوزها و رفع چالش درخواست‌های مواجه با تأخیر در بررسی، با جدیت ادامه دارد. هادی محضرنیا مهم‌ترین دلایل اصلی این تأخیرها را نقص مدارک در درخواست و عدم تکمیل آن از سوی متقاضیان، مشکلات فنی و عدم پیاده‌سازی کامل سند فنی درگاه ملی مجوزها توسط برخی از مراجع صادرکننده مجوز، طولانی شدن فرآیند استعلام یک مجوز از سایر دستگاه‌های استعلام‌دهنده و عدم بررسی درخواست‌ها در مهلت قانونی تعیین‌شده از سوی مراجع صادرکننده مجوز عنوان کرد. وی گفت: در گام نخست، ۱۶ هزار درخواست تعیین تکلیف خواهند شد.

آیا بی‌توجهی به پیامک به معنای تأیید اطلاعات است؟

مختومی در پاسخ به این پرسش که شهروندان پس از دریافت این پیامک‌ها چه اقدامی باید انجام دهند، گفت: افراد باید محتوای پیامک و اطلاعات درج‌شده در آن را با دقت بررسی کنند. اگر اطلاعات به فعالیت اقتصادی آن‌ها مربوط باشد، لازم است صحت آن را ارزیابی کنند و اگر اطلاعات اشتباه است یا به آن‌ها ارتباطی ندارد، مغایرت را از طریق روش اعلام‌شده در اطلاعیه‌ها، گزینه‌هایی برای تأیید یا رد اطلاعات در نظر گرفته شده است و مبنای کار این است که اطلاعات ثبت‌شده در سامانه بررسی شود. از این‌رو، شهروندان نباید بدون بررسی، از کنار پیامک عبور کنند؛ به‌ویژه اگر احتمال می‌دهند اطلاعات

ثبت‌شده نادرست باشد. این کارشناس امور مالیاتی تأکید کرد: افرادی که فعالیت تجاری نداشته‌اند و اطلاعات درج‌شده نیز ماهیت درآمدی ندارد، صرفاً به دلیل دریافت این پیامک نباید تصور کنند که حتماً مشمول مالیات شده‌اند. با این حال، اگر اطلاعات با واقعیت مطابقت ندارد، بهتر است از طریق مسیر رسمی اعلام‌شده، آن را رد کنند تا امکان اصلاح داده‌های سازمان فراهم شود. وی خاطرنشان کرد: هدف اصلی از ارسال این پیامک‌ها، تکمیل بانک اطلاعاتی سازمان امور مالیاتی، افزایش شفافیت اقتصادی و کمک به تحقق عدالت مالیاتی است.

مستقیم، مرور زمان مالیاتی پنج سال از تاریخ سررسید پرداخت مالیات است؛ البته امکان مطالبه مالیات باید با توجه به شرایط پرونده و مقررات مربوط بررسی شود.

مختومی تصریح کرد: بخشی از پیامک‌های اخیر به اطلاعات مربوط به سال ۱۴۰۰ و پس از آن ارتباط دارد. در مواردی که اشخاص برای سال ۱۴۰۰ اظهارنامه مالیاتی ارائه نکرده‌اند یا اطلاعات جدیدی درباره فعالیت‌های اقتصادی آن‌ها به دست آمده است، سازمان امور مالیاتی ممکن است در چارچوب ضوابط قانونی و با رعایت مهلت‌های مقرر، اطلاعات را بررسی و در صورت دستیابی به اطلاعات اقتصادی جدید یا ماهیت درآمدی، نسبت به صدور اوراق مالیاتی اقدام کند.

مختومی افزود: از این منظر، تکمیل بانک اطلاعاتی مربوط به سال‌های گذشته می‌تواند به سازمان امور مالیاتی کمک کند تا پیش از پایان مهلت‌های قانونی مربوط، اطلاعات موردنیاز را گردآوری و وضعیت پرونده‌های مالیاتی را تعیین تکلیف کند. البته صرف دریافت پیامک یا ثبت اطلاعات در سامانه، به معنای صدور قطعی برگ تشخیص یا ایجاد بدهی مالیاتی نیست.

مالیاتی ندانند. علت این موضوع آن است که سازمان امور مالیاتی در حال تکمیل بانک اطلاعاتی خود و تطبیق داده‌های دریافتی از منابع مختلف است. وی افزود: برای مثال، ممکن است اطلاعات مربوط به دریافت خسارت از شرکت بیمه یا خریدوفروش‌های غیرتجاری یک شخص در سامانه‌های اطلاعاتی سازمان ثبت شده باشد. ثبت چنین اطلاعاتی به‌خودی‌خود به معنای درآمدزایی یا تعلق مالیات نیست و ماهیت هر مورد باید با توجه به شرایط و مقررات قانونی بررسی شود.

مختومی ادامه داد: با این حال، اگر اطلاعات ثبت‌شده حاکی از صدور صورتحسابی با ماهیت تجاری و مبلغ مشخص برای یک شخص باشد، لازم است آن شخص اطلاعات را بررسی کند و در صورت نادرست بودن یا نداشتن ارتباط با موضوع، از طریق مسیر اعلام‌شده در پیامک، مغایرت را اعلام کند.

ارتباط پیامک‌های مالیاتی با عملکرد ۱۴۰۰

وی با اشاره به موضوع مرور زمان مالیاتی اظهار کرد: در بررسی اطلاعات مالیاتی سال‌های گذشته، موضوع مرور زمان و مهلت قانونی مطالبه مالیات اهمیت دارد. مطابق ماده ۱۵۷ قانون مالیات‌های

اظهارنامه را بپذیرد یا آن را به‌صورت نمونه‌ای بررسی کند. در مقابل، اگر مؤدی در مهلت مقرر اظهارنامه ارائه نکند یا اظهارنامه او مطابق ضوابط قانونی نباشد، سازمان می‌تواند با رعایت مقررات مربوط، از اطلاعات و داده‌های اقتصادی طرح جامع مالیاتی برای تعیین درآمد مشمول مالیات و مطالبه مالیات استفاده کند.

وی تأکید کرد: اطلاعات به‌دست‌آمده از سامانه‌های مختلف، لزوماً به معنای وجود درآمد مشمول مالیات نیست؛ بلکه این اطلاعات در وهله نخست برای بررسی صحت اطلاعات مالیاتی و تکمیل طرح جامع مالیاتی مورد استفاده قرار می‌گیرند. بنابراین، باید میان ثبت یک تراکنش یا معامله در پایگاه‌های اطلاعاتی و تحقق درآمد مشمول مالیات تفاوت قائل شد.

چرا پیامک‌های مالیاتی ارسال می‌شود؟

این کارشناس امور مالیاتی در پاسخ به این پرسش که چرا برخی شهروندان فاقد فعالیت تجاری نیز پیامک‌هایی از سازمان امور مالیاتی دریافت می‌کنند، توضیح داد: بخش قابل‌توجهی از افرادی که این پیامک‌ها را دریافت می‌کنند، ممکن است فعالیت تجاری نداشته باشند یا اساساً خود را مؤدی

شرکت‌ها بر اساس میزان وابستگی به نهاده‌های وارداتی است. در سه‌ماهه منتهی به مرداد، تولید شرکت‌های وابسته‌تر به واردات حدود ۶/۳ درصد کاهش یافته، در حالی که افت تولید در گروه کم‌وابسته به واردات به ۲۲/۱ درصد رسیده است.

این اختلاف ۱۵/۸ واحد درصدی ممکن است غیرمنتظره باشد؛ زیرا کاهش واردات معمولاً نگرانی بیشتری درباره فعالیت کارخانه‌های وابسته به مواد اولیه خارجی ایجاد می‌کند. با این حال، میزان وابستگی به واردات به‌تنهایی تعیین‌کننده عملکرد یک بنگاه نیست. دسترسی به ارز، امکان جایگزینی نهاده‌ها، موجودی انبار، نوع محصول و شرایط تقاضا نیز در استمرار تولید نقش دارند.

اولویت‌بندی تأمین ارز برای نیازهای تولیدی می‌تواند یکی از توضیحات احتمالی این تفاوت باشد. همچنین، برخی بنگاه‌ها ممکن است با استفاده از ذخایر قبلی مواد اولیه توانسته باشند فعالیت خود را حفظ کنند. البته گزارش موجود برای تعیین سهم هر یک از این عوامل اطلاعات کافی ارائه نمی‌دهد؛ بنابراین نمی‌توان عملکرد بهتر گروه واردات‌محور را مستقیماً به سیاست ارزی یا یک عامل مشخص نسبت داد. در سوی دیگر، شرکت‌های صادرات‌محور با افت بیشتری در تولید مواجه شده‌اند. بر اساس گزارش پژوهشکده، تولید این شرکت‌ها در سه‌ماهه منتهی به مرداد نزدیک به ۱۴ درصد کاهش یافته، در حالی که افت تولید گروه

کمتر وابسته به صادرات حدود ۳ درصد بوده است. محدودیت‌های تجارت خارجی و حمل‌ونقل، دشواری انتقال درآمدهای ارزی، افزایش هزینه بیمه و حمل کالا و اختلال در تحویل محصولات به مشتریان خارجی، از عواملی هستند که می‌توانند بر فعالیت صادرکنندگان اثر بگذارند. پژوهشکده نیز محدودیت‌های ناشی از محاصره دریایی را از توضیحات احتمالی افت بیشتر این گروه می‌داند؛ از سوی دیگر، مشکلات تولید نیز در برخی صنایع نقش داشته‌اند. آسیب به تأسیسات تأمین خوراک و انرژی، حتی در شرایطی که تجهیزات اصلی یک مجتمع سالم مانده باشند، می‌تواند فعالیت آن را مختل کند. توقف یک‌ماهه مجتمع پتروشیمی بوعلی‌سینا به دلیل اختلال در زیرساخت‌های انرژی و ازسرگیری فعالیت با ۷۵ درصد ظرفیت، نمونه‌ای از اثر این محدودیت‌ها بر تولید است. این گزارش می‌افزاید: تولید صنعتی به‌طور کلی کاهش یافته، اما شدت افت میان گروه‌های مختلف متفاوت بوده است. داده‌ها از فشار بیشتر بر شرکت‌های صادرات‌محور و عملکرد بهتر نسبی شرکت‌های وابسته‌تر به واردات حکایت دارند؛ با این حال، برای نسبت‌دادن این تفاوت‌ها به عواملی مانند محدودیت‌های تجاری، سیاست ارزی یا آسیب‌های زیرساختی، باید میان هم‌زمانی تحولات و رابطه علی آن‌ها تمایز قائل شد.

تولید صنعتی ایران

در مرداد داغ ۱۴۰۵

تولید

گزارش پژوهشکده پولی و بانکی از تولید صنعتی در مرداد ۱۴۰۵، تصویری از افت تولید و تفاوت معنادار عملکرد صنایع ارائه می‌دهد. بر اساس این گزارش، شاخص تولید صنعتی شرکت‌های بورسی در مرداد نسبت به ماه مشابه سال قبل ۱۰/۶ درصد کاهش یافته است؛ افتی که در مقایسه با کاهش ۶/۱ درصدی خرداد و ۷/۱ درصدی تیر، از تشدید فشار بر تولید صنعتی حکایت دارد.

این روند در شرایطی ثبت شده که تحریم‌ها، محدودیت‌های ارزی، دشواری تجارت خارجی و آسیب به بخشی از زیرساخت‌های صنعتی و انرژی، فعالیت بنگاه‌ها را با چالش مواجه کرده‌اند. کاهش واردات نیز بر اهمیت تأمین مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای افزوده است. در پنج‌ماهه نخست سال ۱۴۰۵، ارزش واردات از ۲۲/۳ میلیارد دلار به ۱۶/۸ میلیارد دلار و وزن آن از ۱۴/۸ میلیون تن به ۱۲/۵ میلیون تن کاهش یافته است.

یکی از یافته‌های قابل‌توجه گزارش پژوهشکده، عملکرد متفاوت

پایان سرشماری سنتی ۱۰ ساله

رئیس سازمان برنامه با اشاره به پایان سرشماری سنتی ۱۰ ساله؛ گفت: جمعیت و مسکن با اتصال سامانه‌ها رصد می‌شود. حمید پورمحمدی گفت: ده موضوع مهم با محوریت تحولات فناورانه در دستور کار قرار دارد که هم نشست‌های علمی آنها برگزار می‌شود و هم نمایشگاه مربوط به این تحولات برپا خواهد شد. این اقدامات حاصل برنامه‌ریزی‌ها و تمرین‌هایی است که پیش از این انجام شده و اکنون می‌خواهیم وارد مرحله اجرا شویم. وی افزود: یکی از این موضوعات، سرشماری نفوس و مسکن است که در گذشته هر ۱۰ سال یک بار و به شیوه سنتی انجام می‌شد؛ اما از این پس، سرشماری کشور بر مبنای داده‌های موجود در سامانه‌های مختلف انجام خواهد شد. این اطلاعات به یکدیگر متصل شده‌اند و با استفاده از آنها می‌توانیم در هر زمان که نیاز باشد، وضعیت جمعیت و مسکن کشور را بررسی کنیم.

از دار قالی به تابلوی بورس کالا

جواد جهرمی مدیرعامل بورس کالا از بررسی راهاندازی گواهی سپرده کالایی و حراج فرش دستباف خبر داد. او، گفت: بررسی‌های کارشناسی انجام‌شده نشان می‌دهد امکان طراحی سازوکارهایی برای راهاندازی گواهی سپرده کالایی و حراج فرش در بازار فیزیکی بورس کالا وجود دارد. وی با اشاره به وضعیت بازار فرش دستباف اظهار کرد: با وجود جایگاه شناخته‌شده فرش ایرانی در بازارهای جهانی، نبود ساختار شفاف و نظام‌مند در بازار موجب شده است بافندگان سهم متناسبی از ارزش اقتصادی محصول خود دریافت نکنند. مدیرعامل بورس کالای ایران افزود: استفاده از ظرفیت‌های بازار سرمایه و ابزارهای مالی برای توسعه صنایع مختلف، از جمله زمینه‌های فعالیت این بورس است. وی افزود: عرضه فرش ایرانی در رینگ صادراتی بورس کالا نیز در دستور کار این همکاری قرار دارد.

تازه‌های اقتصادی اثر انضباط پولی بر سطح عمومی قیمت‌ها را تحلیل کرد

گام نقدینگی به سوی مهار تورم

آیا می‌توان به کاهش تورم امیدوار بود؟

تداوم کاهش آهنگ رشد نقدینگی می‌تواند به تعدیل فشارهای تورمی و تقویت ثبات اقتصاد کلان کمک کند؛ به‌ویژه اگر با مدیریت پایه پولی، انضباط مالی دولت، ثبات بیشتر بازار ارز و بهبود شرایط تولید همراه شود. البته اثرگذاری این تحولات بر سطح عمومی قیمت‌ها به زمان نیاز دارد و نمی‌توان انتظار داشت کاهش رشد نقدینگی بلافاصله به کاهش قیمت کالاها و خدمات منجر شود. برای ارزیابی دقیق‌تر این مسیر، باید تحولات رشد ماهانه نقدینگی، پایه پولی، نرخ تورم و شیوه تأمین مالی

تورم نقطه‌به‌نقطه شهریور ۱۴۰۵ به ۸۳.۸ درصد رسید؛ در حالی که این نرخ در مردادماه ۸۴.۴ درصد اعلام شده بود. به این ترتیب، هم رشد نقطه‌به‌نقطه نقدینگی و هم تورم نقطه‌به‌نقطه در مقایسه با ماه قبل کاهش یافته‌اند.

با این حال، هم‌زمانی این دو روند به‌تنهایی ثابت نمی‌کند که کاهش رشد نقدینگی علت مستقیم افت تورم بوده است. برای چنین نتیجه‌گیری‌ای باید روند چندماهه شاخص‌ها و اثر سایر عوامل اقتصادی نیز بررسی شود. نکته مهم‌تر اینکه کاهش تورم به معنای ارزان شدن کالاها نیست. برای نمونه، وقتی تورم نقطه‌به‌نقطه به ۸۴.۴ و ۸۳.۸ درصد می‌رسد، سطح عمومی قیمت‌ها همچنان نسبت به ماه مشابه سال قبل افزایش چشمگیری داشته است؛ فقط نرخ افزایش آن اندکی کمتر شده است. بنابراین، حتی اگر روند کاهشی تورم ادامه یابد، لزوماً به معنای بازگشت قیمت‌ها به سطوح گذشته یا بهبود فوری قدرت خرید خانوارها نخواهد بود.

پایه پولی زیر ذره بین

برای ارزیابی پایداری کاهش رشد نقدینگی، علاوه بر بررسی نرخ رشد آن، باید وضعیت پایه پولی، شرایط فعالیت شبکه بانکی و نحوه تأمین مالی

اولیه، محدودیت‌های تولید و کاهش عرضه برخی کالاها می‌تواند فشار بیشتری بر قیمت‌ها وارد کند. در چنین شرایطی، حتی اگر رشد نقدینگی کاهش یابد، محدودیت عرضه ممکن است مانع کاهش فشارهای تورمی شود.

انتظارات تورمی نیز در این میان نقش مهمی دارد. زمانی که خانوارها و بنگاه‌ها انتظار افزایش قیمت‌ها را دارند، ممکن است خریدهای خود را جلو بیندازند یا فروشندگان پیش از افزایش واقعی هزینه‌ها، قیمت محصولاتشان را بالا ببرند. تداوم این رفتارها می‌تواند به تقویت تقاضای فعلی و شکل‌گیری دور تازه‌ای از افزایش قیمت‌ها منجر شود. بنابراین، کاهش پایدار تورم به کنترل رشد نقدینگی و اعتبارات، ثبات نسبی بازار ارز، بهبود شرایط تولید و عرضه و مهار انتظارات تورمی نیاز دارد. کنترل نقدینگی یکی از ابزارهای اساسی مهار تورم است، اما اثربخشی آن به هماهنگی سیاست‌های پولی و مالی و کاهش فشارهای ناشی از هزینه‌های تولید و اختلالات عرضه نیز وابسته است.

راز پایداری افت تورم

مقایسه روند نقدینگی و تورم می‌تواند تصویر روشن‌تری از وضعیت اقتصاد ارائه دهد. بر اساس اظهارات رئیس‌کل بانک مرکزی در ابتدای مهرماه،

توقف رجیستری آیفون ۱۸ مسافری

رئیس هیأت‌مدیره انجمن تلفن همراه، تبلت و لوازم جانبی گفت: رجیستری تلفن‌های همراه «آیفون ۱۸» که به صورت مسافری وارد کشور شده بود، از اواخر هفته گذشته متوقف شده است. مجید پویان‌آرا گفت: موضوع رجیستری آیفون ۱۸ را نباید تنها از منظر واردات یک مدل گوشی تلفن همراه بررسی کرد زیرا با منافع دولت، حقوق مصرف‌کنندگان، فعالیت شرکت‌های قانونی و رونق بازار ارتباط دارد. وی با بیان اینکه در صورت تداوم محدودیت‌ها، امکان ورود غیررسمی حجم قابل‌توجهی از این محصول به کشور وجود دارد که می‌تواند گردش مالی بسیار بالایی را از مسیر شفاف و قانونی خارج کند، وی افزود: در چنین شرایطی دولت عملاً بخشی از درآمدهای حاصل از حقوق ورودی، عوارض قانونی، مالیات بر ارزش افزوده و سایر درآمدهای مرتبط با واردات رسمی را از دست خواهد داد.

گزارش خبری

چرا مجوز بانک صادرات در لبنان لغو شد؟

مرکز اطلاعات مالی اعلام کرد محرک اصلی لغو مجوز شعبه بانک صادرات ایران در لبنان، تلاش دولت این کشور برای خروج از فهرست خاکستری گروه ویژه اقدام مالی (FATF) و حفظ روابط کارگزاری بانک‌های لبنانی با شبکه مالی بین‌المللی است؛ تصمیمی که به گفته این مرکز، با وجود محدود بودن عملیات شعبه در سال‌های اخیر، اقدامی نمادین اما الزام‌آور برای قطع پیوندهای رسمی حقوقی با نظام بانکی لبنان به شمار می‌رود. بر اساس اعلام این مرکز، برخی رسانه‌های داخلی، اقدام بانک مرکزی لبنان در لغو مجوز شعبه بانک صادرات را صرفاً به تحریم‌های آمریکا مرتبط می‌دانند این در حالی است که این بانک از سال ۲۰۰۶ میلادی در فهرست تحریم‌های آمریکا قرار داشته و از سال ۲۰۰۷ نیز به‌موجب دستور اجرایی (E.O. ۱۳۲۲۴) رئیس‌جمهور وقت آمریکا با ادعای واهی «حامی تروریسم» شناسایی شده و این‌شان‌دهنده بیش از یک ربع قرن تحریم آمریکا بر روی این بانک بوده است.

مرکز اطلاعات مالی تصریح کرد: بنا بر اظهارات رئیس بانک مرکزی لبنان، هدف از این اقدام، ارسال پیامی روشن به مجامع بین‌المللی مبنی بر عزم این کشور جهت صیانت از بخش بانکی در برابر هرگونه ریسک انطباقی و جریان‌های مالی غیرقانونی است و این تصمیم در راستای همسویی با رویکرد سایر کشورهای منطقه (از جمله محدودیت‌های مشابه اعمال‌شده در امارات متحده عربی و ترکیه) و با هدف حفظ روابط کارگزاری بانک‌های لبنانی با سیستم مالی بین‌المللی اتخاذ شده است. این مقام لبنانی به صراحت اعلام کرده لبنان باید به دلیل برخی کاستی‌ها در مبارزه با جریان‌های مالی غیرقانونی، از فهرست خاکستری FATF خارج شود، اقتصاد خود را از پولشویی و صندوق‌های غیرقانونی پاکسازی کند و در همین راستا نیز یک شرکت متخصص آمریکایی را برای بررسی اقتصاد نقدی و نظارت بر فعالیت‌های مشکوک به استخدام درآورده‌اند!

مرکز اطلاعات مالی ایران می‌گوید: هرچند شعبه بانک صادرات در لبنان طی سال‌های اخیر به دلیل تحریم‌های پیشین آمریکا، سطح عملیات آن عملاً محدود بود، با این وجود لغو رسمی مجوز آن اقدامی نمادین و درعین‌حال الزام‌آور برای قطع هرگونه پیوند رسمی حقوقی با سیستم بانکی لبنان به شمار می‌رود.

در اطلاعیه رسمی این مرکز تصریح شده است: گروه ویژه اقدام مالی (FATF) به دلیل عدم تکمیل برنامه اقدام (Action Plan) از سوی ایران، موضوع تعطیلی یا محدودسازی مؤسسات مالی ایرانی در سایر کشورها را در بیانیه‌های خود گنجانده است و متأسفانه استمرار حضور ایران در فهرست سیاه FATF به برگ برنده و ابزاری در دست آمریکا تبدیل شده تا به بهانه عدم اجرای استانداردها، سایر کشورها را برای تشدید اقدامات تقابلی علیه شبکه پولی و مالی ایران تحت‌فشار قرار دهد و از مقررات بین‌المللی بهره‌برداری ابزاری کند. این رویداد بار دیگر آشکار می‌سازد که تعطل در اتخاذ تصمیمات راهبردی مقتضی، بستر مناسب را برای سوءاستفاده‌های سیاسی و اعمال فشار بر روابط پولی، مالی و بانکی بین‌المللی کشور فراهم کرده که این امر بیش‌ازپیش نیازمند هوشیاری، دقت نظر و اقدامات پیش‌دستانه دستگاه‌های مسئول است.

بورس به آن توجه می‌کند. مقایسه ارزش بازار با نرخ ارز می‌تواند تصویری از جایگاه بازار سهام در مقیاس دلاری ارائه دهد و در کنار سایر شاخص‌ها، به ارزیابی ظرفیت رشد کمک کند. بر این اساس، گروهی از تحلیلگران معتقدند ترکیب ارزندگی برخی سهام، چشم‌انداز سودآوری شرکت‌ها و وضعیت ارزش دلاری بازار می‌تواند زمینه رشد دوباره بورس را فراهم کند. با این حال، تحقق این ظرفیت به بازگشت اعتماد، تقویت تقاضا و تداوم ورود نقدینگی نیز وابسته است.

است. از این منظر، افت اخیر می‌تواند بخشی از فرآیند استراحت بازار پس از یک دوره صعودی باشد؛ هرچند تداوم یا پایان این اصلاح به متغیرهای مختلفی از جمله جریان نقدینگی، شرایط اقتصادی و عملکرد شرکت‌ها بستگی دارد.

یکی از محورهای که تحلیلگران برای ارزیابی ظرفیت رشد بورس مورد توجه قرار می‌دهند، وضعیت بنیادی شرکت‌ها و نسبت قیمت به سود پیش‌بینی‌شده است. این نسبت نشان می‌دهد قیمت سهام در مقایسه با سود برآورده‌شده شرکت در آینده چه وضعیتی دارد و می‌تواند یکی از معیارهای سنجش ارزندگی سهام باشد.

از نگاه فعالان بازار سرمایه، در صورتی که شرکت‌ها بتوانند سودآوری پیش‌بینی‌شده خود را محقق کنند و متغیرهای اثرگذار بر فعالیت آنها شرایط مساعدی داشته باشند، ارزندگی بنیادی می‌تواند به عاملی حمایتی برای قیمت سهام تبدیل شود. با این حال، ارزندگی به‌تنهایی تضمین‌کننده رشد کوتاه‌مدت نیست و شرایط عمومی بازار و رفتار سرمایه‌گذاران نیز بر مسیر قیمت‌ها اثر می‌گذارد.

در کنار نسبت‌های ارزش‌گذاری، ارزش دلاری بازار سرمایه نیز از جمله معیارهایی است که برخی تحلیلگران برای بررسی وضعیت

استراحت بورس پس از رکوردشکنی

افت ۱.۹۱ درصدی شاخص کل در نخستین روز معاملاتی هفته، در حالی رقم خورد که کارشناسان با استناد به نسبت‌های ارزش‌گذاری و ارزش دلاری بازار، همچنان ظرفیت رشد بورس را قابل توجه ارزیابی می‌کنند. به گزارش خبرنگار تازه‌های اقتصاد، بازار سرمایه در نخستین روز معاملاتی هفته با افت شاخص‌ها مواجه شد؛ به‌طوری که شاخص کل بورس ۱.۹۱ درصد کاهش یافت. این عقب‌نشینی در ادامه روند نزولی روز پیاپی هفته گذشته رخ داد؛ زمانی که شاخص کل ۰.۴۱ درصد افت کرده بود. با این حال، بررسی روند اخیر بازار نشان می‌دهد که کاهش دو روز معاملاتی گذشته را می‌توان در چارچوب اصلاح قیمت‌ها پس از رشدهای متوالی ارزیابی کرد؛ اصلاحی که لزوماً به معنای پایان روند صعودی بازار نیست. شاخص کل بورس پس از چندین رکوردشکنی متوالی توانسته بود تا محدوده میانی کانال ۸ میلیون واحدی پیشروی کند. رشد قابل توجه شاخص در روزهای گذشته، در کنار افزایش قیمت بسیاری از نمادها، زمینه را برای شناسایی سود و تعدیل قیمت‌ها فراهم کرده

خبر

ژاپن تورم بالای ۲ درصد را تحمل نمی‌کند

کاروانو اوئدا، رئیس بانک مرکزی ژاپن، اعلام کرد که این نهاد نمی‌تواند افزایش بیشتر تورم پایه به بالاتر از سطح ۲ درصد را بپذیرد؛ اظهاراتی که انتظارات درباره افزایش مجدد نرخ بهره در ماه‌های آینده را تقویت کرده است. پیش‌بینی می‌شود گزارش تورمی ژاپن که هفته آینده منتشر می‌شود، افزایش ۲٫۱ درصدی شاخص عمومی قیمت‌ها در ماه سپتامبر نسبت به مدت مشابه سال قبل را نشان دهد. اوئدا گفت: «در شرایطی که تورم پایه به سطح ۲ درصد نزدیک می‌شود، شرایط مالی همچنان انبساطی است. ما اساساً به افزایش نرخ سیاستی، متناسب با تحولات اقتصادی و قیمت‌ها، ادامه خواهیم داد و میزان انبساط پولی را تعدیل خواهیم کرد.»

او افزود که بانک مرکزی هنگام تصمیم‌گیری درباره زمان‌بندی و سرعت افزایش نرخ بهره، تحولات خاورمیانه، تقاضای مرتبط با هوش مصنوعی و نرخ‌های ارز را زیر نظر خواهد گرفت و ریسک‌های پیرامون این عوامل را ارزیابی خواهد کرد. رئیس بانک مرکزی ژاپن گفت: «در مرحله اخیر، جهت‌گیری سیاست پولی به سمت اطمینان از تثبیت تورم در محدوده ۲ درصد، به‌عنوان یکی از اهداف اصلی، تغییر کرده است.» اوئدا همچنین اظهار کرد که گفت‌وگوهایش با هم‌تایان بین‌المللی اطلاعات مهم چندانی در تضاد با ارزیابی فعلی بانک مرکزی ژاپن به همراه نداشته است.

وی گفت در نشست ماه اکتبر با دیگر اعضای هیئت سیاست‌گذاری درباره احتمال تغییر در عبارت‌بندی فعلی بانک مرکزی، مبنی بر نزدیک شدن تورم پایه به هدف ۲ درصدی، بحث خواهد کرد. روز پنجشنبه نیز چونکو کوندا، عضو هیئت سیاست‌گذاری بانک مرکزی ژاپن، درباره احتیاط بیش از حد در افزایش نرخ بهره هشدار داده بود. این در حالی است که ارزش ین همچنان بالاتر از پایین‌ترین سطح خود در چهار دهه اخیر قرار دارد؛ سطحی که این ارز در ماه ژوئیه به آن رسیده بود، پیش از آنکه ایالات متحده در یک مداخله مشترک کم‌سابقه با ژاپن برای حمایت از ین مشارکت کند. اسکات بسنت، وزیر خزانه‌داری آمریکا، که از سال گذشته مواضع صریحی درباره سیاست‌های پولی و اقتصادی ژاپن داشته است، گفته بود این اقدام در راستای منافع ایالات متحده قرار داشت.

ویدئو

بازگشت ایران به رشد اقتصادی

تهران: کم تورم و بیشترین نابرابری

اول قیمت انرژی بعد جنگ اوکراین

وارش در اجلاس صندوق بین‌المللی پول

درباره نرخ بهره پیش‌داوری نمی‌کنم

دقیق‌تری از روندهای اقتصادی به دست آورند. البته تحقق چنین قابلیت‌ی به کیفیت داده‌ها، دقت مدل‌ها و توانایی تشخیص رابطه‌های واقعی اقتصادی از همبستگی‌های آماری وابسته خواهد بود.

اقتصاد جهانی در برابر شوک

وارش در بخش دیگری از سخنان خود، از مقاومت اقتصاد آمریکا و جهان در برابر تنش‌های ژئوپلیتیکی، شوک‌های انرژی و سیاست‌های پولی انتقایی ابراز شگفتی کرد. او بر این باور است گسترش سرمایه‌گذاری از حوزه هوش مصنوعی به سایر بخش‌های اقتصاد آمریکا، پشتوانه‌ای برای تداوم رشد این کشور فراهم کرده است. با این حال، تاب‌آوری فعلی به معنای از میان رفتن ریسک‌ها نیست. افزایش هزینه انرژی، تداوم تورم، نرخ‌های بهره بالا و احتمال عقب‌نشینی سرمایه‌گذاران از بازار هوش مصنوعی می‌توانند چشم‌انداز رشد را تحت فشار قرار دهند. در چنین شرایطی، تصمیم‌گیری فدرال رزرو با دو ملاحظه هم‌زمان روبه‌رو است: جلوگیری از تثبیت تورم در سطوح بالا و پرهیز از تشدید غیرضروری فشار بر فعالیت اقتصادی.

پیام اصلی وارش از بانکوک این است که فدرال رزرو همچنان ثبات قیمت‌ها را در اولویت قرار می‌دهد، اما درباره گام بعدی سیاست پولی وعده‌ای نمی‌دهد. اکنون داده‌های تورمی و نشانه‌های قدرت یا ضعف اقتصاد آمریکا تعیین خواهند کرد که آیا افزایش نرخ بهره در ماه‌های پایانی سال ضروری خواهد بود یا خیر.

فناوری، به بخش‌های دیگر اقتصاد نیز سرایت کرده است. به گفته وارش، هوش مصنوعی در کوتاه‌مدت با تحریک تقاضا می‌تواند قیمت‌ها را افزایش دهد، در حالی که منافع اصلی آن در بلندمدت و از مسیر افزایش بهره‌وری و ظرفیت تولید نمایان خواهد شد. او این فناوری را یکی از مهم‌ترین تحولات اقتصاد آمریکا و جهان در دوران زندگی خود توصیف کرد و گفت: انتظار دارد هوش مصنوعی در نهایت منافع بزرگی برای اقتصاد جهانی به همراه داشته باشد. با این حال، وارش هشدار داد که مسیر دستیابی به این منافع «بسیار پرنوسان» خواهد بود و هنوز نمی‌توان با اطمینان درباره تأثیر هوش مصنوعی بر اشتغال در ۱۲ تا ۱۸ ماه آینده قضاوت کرد. او همچنین اعلام کرد کارگروه فدرال رزرو که آثار هوش مصنوعی بر بهره‌وری و اشتغال را بررسی می‌کند، قرار است ۱۶ نوامبر نخستین نشست میدانی خود را در منطقه خلیج سان‌فرانسیسکو برگزار کند.

وارش فراتر از تأثیر هوش مصنوعی بر تقاضا و تولید، به نقش بالقوه آن در بهبود تحلیل‌های اقتصادی بانک‌های مرکزی اشاره کرد. به گفته او، اقتصاددانان پولی برای شناسایی روندهای زیربنایی تورم ناچارند داده‌های گذشته را با استفاده از الگوهای سنتی تحلیل کنند؛ در حالی که ابزارهای جدید هوش مصنوعی می‌توانند دسترسی به اطلاعات گسترده‌تر و استخراج الگوهای پیچیده اقتصادی را تسهیل کنند. او ابراز امیدواری کرد که بانک‌های مرکزی در آینده بتوانند با استفاده از ابزارهای تحلیلی پیشرفته، حجم عظیمی از اطلاعات را سریع‌تر بررسی کنند و درک

خودداری وارش از پیش‌بینی تصمیمات آینده نشان می‌دهد که مسیر سیاست پولی همچنان به ارزیابی داده‌های اقتصادی و روند تورم وابسته خواهد بود.

اختلاف وارش و ترامپ

افزایش نرخ بهره در سپتامبر برخلاف درخواست‌های مکرر دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، برای کاهش نرخ‌ها انجام شد. ترامپ از تصمیم کمیته تعیین نرخ بهره فدرال رزرو انتقاد کرده، اما همچنان از وارش که اوایل سال جاری میلادی برای ریاست این نهاد منصوب شد، حمایت کرده است. این اختلاف، بار دیگر توجه‌ها را به استقلال تصمیم‌گیری بانک مرکزی آمریکا و دشواری ایجاد توازن میان مهار تورم و حمایت از رشد اقتصادی جلب کرده است. از یک سو، نرخ بهره بالاتر می‌تواند به مهار تقاضا و تثبیت قیمت‌ها کمک کند و از سوی دیگر، هزینه تأمین مالی را برای خانوارها، شرکت‌ها و دولت افزایش می‌دهد.

در سطح جهانی نیز افزایش قیمت‌ها به دغدغه مشترک مقام‌های پولی تبدیل شده است. وارش در اجلاس بانکوک گفت بانک‌های مرکزی در بیشتر نقاط جهان به‌طور هم‌زمان به سمت سیاست‌های پولی انقباضی حرکت کرده‌اند؛ روندی که به گفته او، نشان‌دهنده ضرورت مقابله با فشارهای تورمی است.

فشار هوش مصنوعی بر قیمت‌ها

رئیس فدرال رزرو یکی از عوامل افزایش فشارهای تورمی را موج سرمایه‌گذاری ناشی از گسترش هوش مصنوعی دانست؛ روندی که علاوه بر شرکت‌های

آمریکا

رئیس فدرال رزرو آمریکا در برابر انتظار بازارها برای افزایش دوباره نرخ بهره سکوت کرد؛ آنهم چند روز پس از انتشار جدیدترین آمارها از افزایش تورم در این کشور. آیا سکوت او به معنای این است که بانک مرکزی آمریکا نرخ بهره را افزایش نخواهد داد؟

کوین وارش، رئیس فدرال رزرو آمریکا، در اجلاس سالانه صندوق بین‌المللی پول و گروه بانک جهانی در بانکوک، از اعلام هرگونه پیش‌بینی درباره مسیر آینده نرخ بهره خودداری کرد؛ موضعی که در شرایط تداوم فشارهای تورمی و افزایش نگرانی‌ها درباره هزینه‌های استقراض، توجه بازارهای مالی را به خود جلب کرده است. وارش روز جمعه ۱۶ اکتبر ۲۰۲۴، در گفت‌وگویی با کریستالینا جورجیوا، مدیرعامل صندوق بین‌المللی پول، تأکید کرد که تصمیمات جلسات آینده بانک مرکزی آمریکا را از پیش اعلام نخواهد کرد. او گفت فدرال رزرو تعهد خود به برقراری ثبات قیمت‌ها را به‌روشنی اعلام کرده و حدود یک ماه پیش نیز بخشی از سیاست پولی انبساطی خود را کاهش داده است.

رئیس فدرال رزرو تصریح کرد: «من درباره جلسات از پیش قضاوت نمی‌کنم. معتقد نیستم که باید از همین حالا بگویم در جلسات باقی‌مانده امسال چه تصمیمی خواهیم گرفت.» این اظهارات در آستانه نشست بعدی کمیته بازار آزاد فدرال رزرو در روزهای ۲۷ و ۲۸ اکتبر مطرح شد؛ نشستی که بازارها در انتظار تصمیم آن درباره نرخ بهره هستند. وارش در حالی از ارائه سیگنال خودداری کرد که صورت‌جلسه نشست قبلی فدرال رزرو نشان می‌دهد بیشتر مقام‌های این نهاد، افزایش دوباره نرخ بهره تا پایان سال را محتمل می‌دانند.

فدرال رزور در آزمون تورم سرسخت

فدرال رزرو در نشست ۱۶ سپتامبر، نرخ بهره معیار خود را یک‌چهارم واحد درصد افزایش داد و به محدوده ۳٫۷۵ تا ۴ درصد رساند. این اقدام نخستین افزایش نرخ بهره آمریکا طی حدود سه سال گذشته بود و در شرایطی انجام شد که تورم همچنان بالاتر از هدف ۲ درصدی بانک مرکزی قرار دارد. افزایش نرخ بهره با هدف محدود کردن تقاضا، کاهش فشارهای قیمتی و بازگرداندن تورم به سطح هدف انجام می‌شود؛ اما در مقابل، می‌تواند هزینه تأمین مالی خانوارها و بنگاه‌ها را نیز افزایش دهد. در صورت تداوم سیاست انقباضی، هزینه وام‌های مسکن، تسهیلات خرید خودرو و بدهی‌های کارت اعتباری نیز ممکن است به‌تدریج بیشتر شود.

بازارهای مالی در زمان انتشار گزارش‌ها، افزایش دوباره نرخ بهره در دسامبر را محتمل‌تر از افزایش آن در نشست اکتبر ارزیابی می‌کردند. با این حال،

خطر بازگشت پول نقد به تختخواب‌ها

که افزایش سرعت، گستردگی و هزینه کلاهبرداری‌های آنلاین ممکن است شرایطی ایجاد کند که افراد بیشتری به چنین رفتاری روی بیاورند.

به گفته جورجیوا، خطر یادشده برای افرادی که در حاشیه نظام مالی قرار دارند و دسترسی محدودتری به خدمات رسمی دارند، جدی‌تر است. اگر اعتماد عمومی به اندازه‌ای کاهش یابد که مردم دیگر تمایلی به مشارکت در نظام مالی نداشته باشند، پیامدهای آن می‌تواند فراتر از زبان‌های مستقیم ناشی از کلاهبرداری باشد. خروج سپرده‌ها از شبکه بانکی و افزایش تمایل به نگهداری پول نقد در خانه، در صورت گسترش، می‌تواند استفاده از خدمات مالی رسمی را محدود کند و هزینه‌های بیشتری برای حفاظت از دارایی‌ها به خانوارها تحمیل کند. رئیس بانک مرکزی انگلیس همچنین تأکید کرد که کلاهبرداری‌ها دیگر فقط از مسیرهای سنتی مالی انجام نمی‌شوند و شبکه‌های اجتماعی و اپلیکیشن‌ها به بسترهای مهمی برای انتقال و اجرای این جرایم تبدیل شده‌اند. او خواستار مسئولیت‌پذیری بیشتر شرکت‌های بزرگ فناوری در قبال محتوای منتشرشده و سوءاستفاده از پلتفرم‌های آنها شد.

این هشدارها پس از آن مطرح شد که صندوق بین‌المللی پول، احتمال وقوع یک حمله سایبری گسترده را در کنار افزایش هزینه‌های استقراض و خطر سقوط سهام شرکت‌های فعال در حوزه هوش مصنوعی، از عوامل افزایش تهدیدهای پیش روی ثبات مالی جهان معرفی کرد.

پیشتازی چین و لهستان در خرید طلا

با وجود عقب‌نشینی قیمت طلا از اوج‌های تاریخی، بانک‌های مرکزی جهان در سال ۲۰۲۴ همچنان به انباشت این فلز گرانبها ادامه می‌دهند؛ روندی که چین و لهستان با خریدهای گسترده در صدر آن قرار دارند و هدف اصلی آن، افزایش استقلال راهبردی و کاهش وابستگی به تحولات اقتصادی و سیاسی جهان است. خالص خرید ماهانه طلا از سوی بانک‌های مرکزی در سپتامبر ۲۰۲۴ به ۶۳ تن رسید که نشان‌دهنده بازگشت خریدها به سطوح قابل‌توجه است.

این گزارش می‌افزاید: در فاصله سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۴، چین و لهستان بیشترین خرید طلا را در میان کشورهای جهان به خود اختصاص داده‌اند و ذخایر طلای هر یک از این دو کشور در این دوره بیش از ۴۰۰ تن افزایش یافته است. بر این اساس، چین ۴۳۸٫۲ تن و لهستان ۴۱۹٫۳ تن به ذخایر طلای خود افزوده‌اند. ارزش این میزان طلا با قیمت‌های فعلی بازار، برای چین حدود ۵۸٫۷ میلیارد دلار و برای لهستان نزدیک به ۵۶٫۲ میلیارد دلار برآورد می‌شود. هند با انباشت ۲۰۴ تن طلا و ارزشی معادل ۲۷٫۳ میلیارد دلار، در جایگاه سوم قرار دارد. پس از آن، ترکیه با ۱۳۷٫۴ تن، ازبکستان با ۱۰۶ تن و برزیل با ۱۰۵٫۱ تن در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند. ژاپن، تایلند و جمهوری چک نیز در ادامه این فهرست، روند افزایشی ذخایر طلای خود را حفظ کرده‌اند و میزان خرید هر یک از این کشورها در محدوده ۷۶ تا ۸۱ تن قرار دارد.

اقتصاد ایران از لنز جهانی

ادامه یادداشت یک در کنار شفافیت اطلاعات، ثبات و پیش‌بینی‌پذیری مقررات نیز از عوامل مهم در جلب اعتماد سرمایه‌گذاران و مؤسسات مالی بین‌المللی است. سرمایه‌گذاری در هر کشور به ارزیابی مجموعه‌ای از عوامل وابسته است؛ از جمله میزان نااطمینانی اقتصادی، شفافیت محیط فعالیت، ثبات مقررات و امکان اطمینان از اجرای آن‌ها. هرچه این عوامل وضعیت باثبات‌تری داشته باشند، امکان شکل‌گیری چشم‌انداز روشن‌تری برای سرمایه‌گذاری فراهم می‌شود.

دیپلماسی اقتصادی و روابط بین‌المللی نیز در این میان جایگاه مهمی دارند. محدودیت‌های تجاری، شرایط سیاسی و امنیتی و نحوه تعامل کشورها با اقتصاد جهانی، بر ارزیابی ریسک سرمایه‌گذاری و تصمیم مؤسسات مالی برای همکاری با آن‌ها اثر می‌گذارند. از این رو، بررسی وضعیت اقتصاد ایران در نهادهای بین‌المللی باید با در نظر گرفتن مجموعه عوامل داخلی و خارجی انجام شود.

در نهایت، کارآمدی ارزیابی‌های صندوق بین‌المللی پول درباره اقتصاد ایران به توجه هم‌زمان به دو موضوع وابسته است: از یک سو، در نظر گرفتن شرایط خاص کشور، از جمله تحریم‌ها و شوک‌های ژئوپلیتیک، و از سوی دیگر، تقویت شفافیت، کیفیت داده‌ها و قابلیت اتکای اطلاعات اقتصادی در داخل. توجه به این دو محور می‌تواند به ارائه تصویری دقیق‌تر از ظرفیت‌ها، محدودیت‌ها و چشم‌انداز اقتصاد ایران در ارزیابی‌های بین‌المللی کمک کند.